

Návrh výzkumu

**Nominační procesy pro volby do PS PČR
2010**

Peter Spáč

10.11.2016

Nominační procesy

- Jeden z klíčových procesů v rámci politických stran
- Kvantitativní i kvalitativní filtr osob participujících v politice
- Postupná demokratizace těchto procesů s cílem zahrnout do nich širší okruhy členů stran

Proč zkoumat nominace?

- Nepochádaná výzkumná půda
- Nominace poskytují obraz o distribuci moci ve stranách a o míře vnitrostranické demokracie
- *„Výběr kandidátů prozrazuje o politické straně více než její vnitřní organizace anebo program“*

Hazan a Rahat (2010)

Rámec výzkumu

- **Čas a prostor:**
 - Česká republika
 - Volby do Poslanecké sněmovny PČR 2010 (2009)
- **Zkoumané subjekty** - politické strany, které:
 - a) měly před volbami 2010 zastoupení v PS
anebo
 - b) ve volbách do PS toto zastoupení získaly
- ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL, SZ, TOP09, VV

Cíle výzkumu

- Důkladné pochopení průběhu a pozadí nominačních procesů v českých stranách
- Inovace dosavadních metodologických postupů
- Příspěvek do teoretické debaty o výběru kandidátů
- Aplikace inovovaného postupu na případ ČR

Literatura

- Nominace nepatří ke klíčovým oblastem politologie (pouze zlomková pozornost např. oproti volebním systémům)
- Texty pokrývající rozmanité aspekty nominací (Sheafer a Tzionit 2006, Siavelis a Morgenstern 2008, Serra 2011, Oak 2006,...)
- Menší počet **teoretických prací**:
 - Bille 2001
 - Blomgren 1999
 - Norris a Lovenduski 1995
 - Hazan a Rahat 2010

Literatura

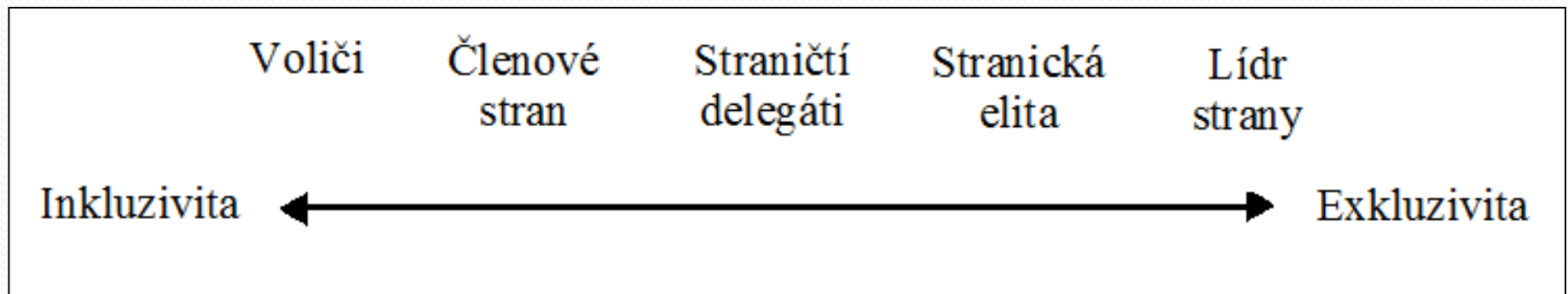
- **Blomgren:**

- Tři etapy nominací – návrh, selekce, finální kontrola
- Role stranického vedení

- **Hazan a Rahat:**

- Linie nominačních procesů:
 - Podmínky kandidatury
 - Inkluzivita/exkluzivita rozhodujících orgánů („selectorate“)
 - Decentralizace výběru
 - Způsob výběru – volba vs. jmenování

Inkluzivita / exkluzivita rozhodovacích orgánů (Hazan a Rahat 2010)

Výzkumné otázky

1. Jaký je průběh a podoba nominačních procesů v českých stranách?

- Etapy procesu výběru kandidátů
- Kdo rozhoduje, na jaké geografické úrovni, jaký má vliv

2. Využívají strany mechanismy k zajištění teritoriální a funkcionální skladby listin?

- Zastoupení okresů na listinách
- Zastoupení žen na listinách

Výzkumné otázky

3. Existuje v současnosti jednotný český *nominační* systém?

- Podobnosti a rozdíly mezi nominacemi stran

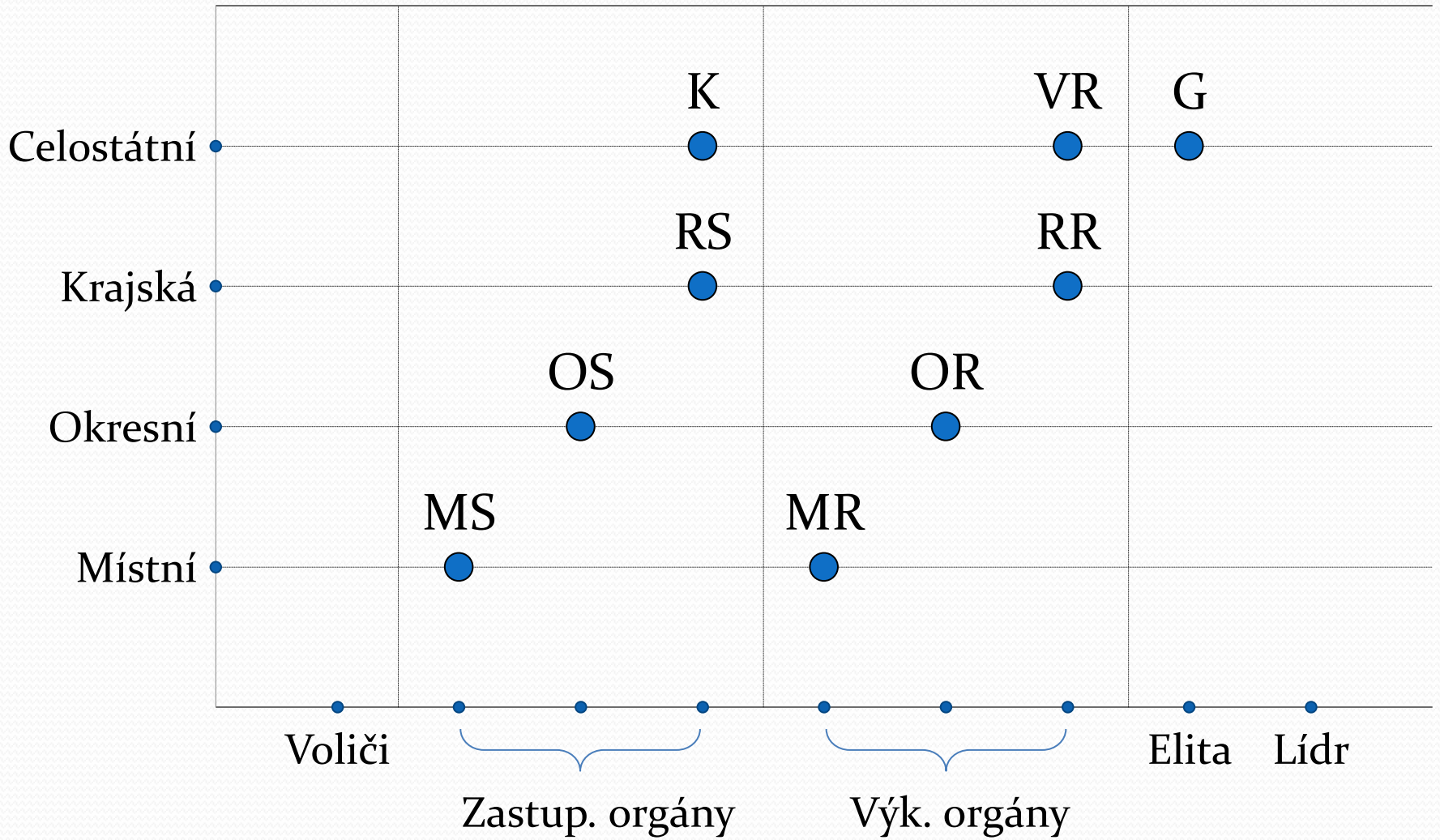
4. Existuje rozdíl mezi formálním vymezením nominací a jejich reálným průběhem?

- Formální pravidla nominací vs. reálný průběh
- Role neformálních pravidel a zvyklostí

Operacionalizace

- **Analýza nominačních procesů:**
- Vytvořený rámec pro uchopení nominací - „mapa“, na níž se dá promítnout každá politická strana
- Základ v literatuře (Hazan a Rahat) a její nevyhnutelná modifikace
- Dvě osy:
 - Horizontální – inkluzivita orgánu
 - Vertikální – geografická úroveň

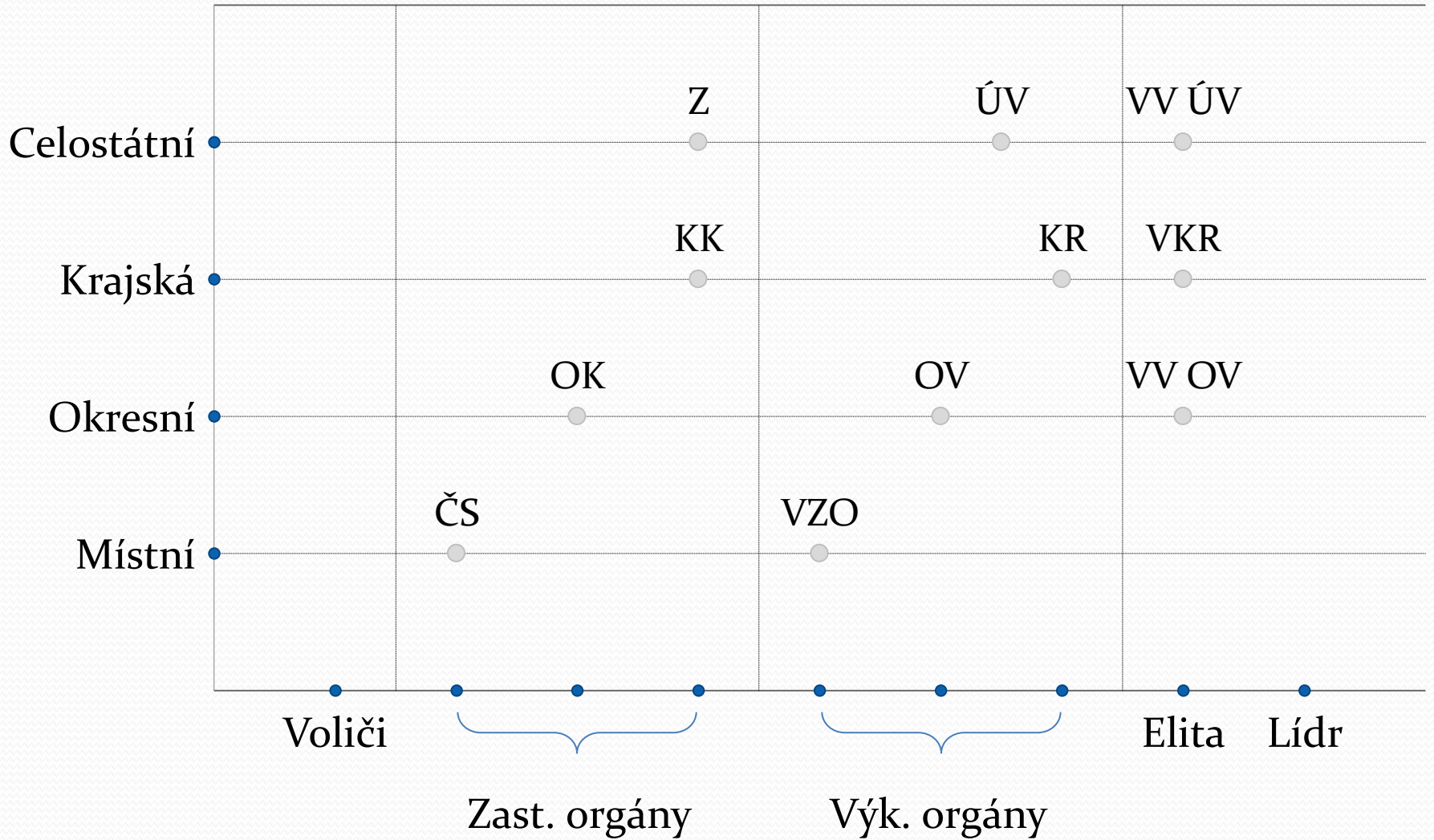
ODS

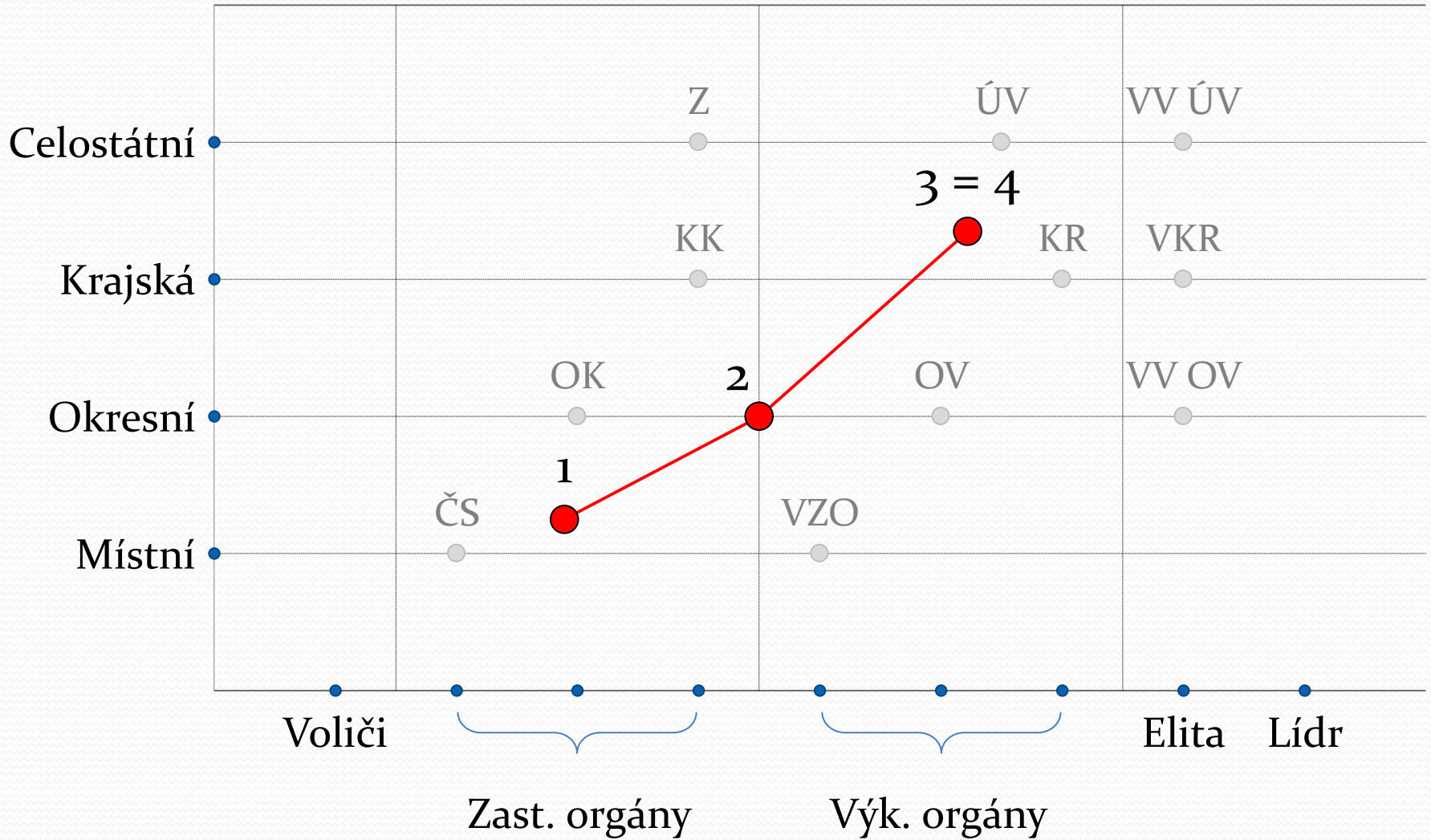
Operacionalizace

- **Analýza nominačních procesů:**
- Etapy procesu – modifikovaná Blomgrenova verze (rozšíření ze 3 na 4)
- Etapy:
 - Navrhování kandidátů (1)
 - Selekce (2)
 - Stanovení pořadí (3)
 - Závěrečná kontrola (4)

KSČM

KSČM

Operacionalizace

- **Zastoupení žen**
- Rozdělení listin do částí a sledování podílu žen
- Index reprezentace (Hazan a Rahat 2010):
 - Zohledňuje soutěživá místa
 - Každé místo má svou váhu (hodnotu)
 - Sleduje se souhrnná váha míst obsazených ženami

- Listina:
 - 8 míst
 - Z toho prvních 5 je soutěživých

Pozice	Hodnota
1	5
2	4
3	3
4	2
5	1
6	0
7	0
8	0

- Listina:
 - 8 míst
 - Z toho prvních 5 je soutěživých
- Ženy obsadily místa 2, 3 a 7

Pozice	Hodnota
1	5
2	4
3	3
4	2
5	1
6	0
7	0
8	0

- Listina:
 - 8 míst
 - Z toho prvních 5 je soutěživých

- Ženy obsadily místa 2, 3 a 7

- Součet míst s hodnotou:

- $5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 15$

- Hodnota míst obsazených ženami:

- $4 + 3 = 7$

- Index reprezentace $\rightarrow 7 / 15 = 0,47$

Pozice	Hodnota
1	5
2	4
3	3
4	2
5	1
6	0
7	0
8	0

Operacionalizace

- **Zastoupení okresů**
- Rozdělení listin do částí a sledování podílu okresů
- Index ukončení rotace:
 - Sleduje, ve kterém bodě na listině mají zastoupení kandidáti **všech** okresů v kraji
 - Porovnává optimální a reálnou rotaci
 - Hodnoty 0-1:
 - 0 = dodržena optimální rotace
 - 1 = zástupci posledního okresu skončili na dně listiny

Index ukončení rotace

Pozice na listině	Vzdálenost od optimální rotace
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	1
7	2
8	3
9	4
10	5
11	6
12	7
13	8
14	-
15	-

Prostor optimální rotace
při 5 okresech

Teoreticky nejhorší
umístění okresu s 3 kandidáty

Index ukončení rotace

Pozice na listině	Vzdálenost od optimální rotace
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	1
7	2
8	3
9	4
10	5
11	6
12	7
13	8
14	-
15	-

- Postup:

1. zjistí se maximální možná hodnota listiny = 8

2. určí se hodnota místa, které uzavírá rotaci = 3

3. Vypočítá se podíl obou hodnot:

$$3 / 8 = 0,38$$

- Příklad indexu ukončení rotace
- Listina – 15 míst
- Okresy v kraji:
 - A (3 kandidáti), B (2), C (3), D (2), E (4)
 - Jako poslední umístí svého prvního kandidáta okres C
- Tři situace:
 - První kandidát C na místě 5
 - První kandidát C na místě 8
 - První kandidát C na místě 12

Pozice na listině	Okres kandidáta	Vzdálenost od optimální rotace
1	A	0
2	B	0
3	D	0
4	E	0
5	C	0
6		1
7		2
8		3
9		4
10		5
11		6
12		7
13		8
14		-
15		-

- Maximální hodnota listiny = 8
- Hodnota pozice prvního kandidáta C = 0
- Index: $0 / 8 = 0$ (optimální rotace)

Pozice na listině	Okres kandidáta	Vzdálenost od optimální rotace
1	A	0
2	B	0
3	D	0
4	E	0
5		0
6		1
7		2
8	C	3
9		4
10		5
11		6
12		7
13		8
14		-
15		-

- Maximální hodnota listiny = 8
- Hodnota pozice prvního kandidáta C = 3
- Index: $3 / 8 = 0,38$

Pozice na listině	Okres kandidáta	Vzdálenost od optimální rotace
1	A	0
2	B	0
3	D	0
4	E	0
5		0
6		1
7		2
8		3
9		4
10		5
11		6
12	C	7
13		8
14		-
15		-

- Maximální hodnota listiny = 8
- Hodnota pozice prvního kandidáta C = 7
- Index: $7 / 8 = 0,88$

Použité zdroje

- **Vnitrostranické dokumenty**
 - Stanovy, nominační řády
 - Zpravidla neveřejné, nutné oslovení stran
- **Kandidátní listiny**
 - Analýza zastoupení okresů a žen
- **Mediální články**
 - Celostátní a především regionální média
 - Databáze ANOPRESS

Použité zdroje

- **Rozhovory s členy stran**
- Nevyhnutelné pro posouzení interních postupů a neformálních pravidel
- Oslovených cca. 130 členů stran
- 40 rozhovorů, zpravidla osobní setkání, 30-60 minut
- Polostrukturovaný charakter, otevřené otázky
- ODS (7), ČSSD, KSCM, KDU-ČSL a SZ (6), TOP 09 (3), VV (4)

Praktické náležitosti

- **Etapy práce:**
 - Sběr literatury a její analýza
 - Tvorba vlastního teoretického modelu
 - Sběr stranických materiálů, oslovování členů stran a rozhovory
 - Psaní práce
- **Časové náklady** – cca. 2 roky
- **Finanční náklady** – nákup literatury, cestovné

Potenciální problémy

- **Dostupnost zdrojů:**

- Neveřejné dokumenty, ochota stran je poskytnout
- „*Secret garden of politics*“ (Howard 1965)

- **Rozhovory:**

- Upřímnost a otevřenost odpovídajících
- Více rozhovorů, sledovány průniky v odpovědích

- **Skryté faktory:**

- Korupce, klientelismus, kupování míst na listině, výměnné obchody
- Nutno akceptovat jejich možnou přítomnost